

EUROKRATT

Eestlased
on eluga rahul

Eesti liiklus
läbi ELi transpordi-
voliniku pilgu

Navesti südikas
hüdroelektrijaam

Kultuuridevaheline
dialoog Euroopas
ja maailmas

Kevadised
filmiõhtud

Schengeni
meelespea

Mikko
Fritze

ja Tallinn kui Euroopa
kultuuripealinn 2011

Otse Portugalini välja!

TOIVO KLAAR, EUROOPA KOMISJONI EESTI ESINDUSE JUHT

Kui ma 1988. aastal esimest korda Georg Otsa pardal Eestisse saabusin, läbisin “normaalsest maailmast” tulija jaoks uskumatu kadalipu. Alates viisa taotlemisest ja saamisest kuni Nõukogude Liidu tollikontrollini välja.

Ajad möödusid ja 1991. aasta jaanuaris asusin tööle välisministeeriumis ministri abina. Töökohaga kaasnes väike punane töötöend, mis avas kõik võimalikud ja võimatud ukсед, kaasaarvatud Nõukogude piirivalve omad. Ühest küljest töötasin asutuses, mille keskseks ülesandeks oli Eestile rahvusvahelise tunnustuse saamine, teisest küljest nägi Nõukogude piirivalve minus kõrget nõukogude bürokraati, kelle teekonda ei tohtinud takistada. Tekkinud olukord oli, sarnaselt tolle aja paljude teiste asjadega, täiesti skisofreeniline.

Järgnevatest aastatest on mu vanades passides Saksamaa ja Belgia viisad, siis juba Schengeni viisad ja templid (peaaegjalikult Soome omad). Viimastel aastatel ei ole ma passi kasutanudki ja leidsin praeguse hiljuti üles kolimise käigus. Juba mitu aastat piisab reisimiseks vaid ID-kaardist. Ja nüüd oleme jõudnud sinna maani, et ühel detsembrilõpu päeval Soome sõites avastasin alles sadamas, et laste passid olid puudu. Kuna keegi nende vastu enam huvi

ei tundnud, ei olnud ka hullu (kuigi kaasas oleksid need siiski võinud olla).

Schengeni viisaruumiga liitumine on avanud sõna otseses mõttes tee Lissaboni. Võime istuda autosse ja sõita Portugalini välja. Kuigi ka väga paljud muud Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevad hüved on käega katsutavad, näiteks uued

Juba mitu aastat piisab reisimiseks vaid ID-kaardist.

maanteed, prügilad või puhastusjaamad, on Schengeni ruumiga liitumine ometi olulise sümbolse tähendusega ja paneb Eesti kodaniku võrdsele pulgale teiste ELi kodanikega.

Ent sellel lool on ka teine külg. Lugesin hiljuti väga kurba lugu Tšetšeenlast pärit naisest, kes üritas oma kolme tütre ja pisipojaga üle Ukraina-Poola piiri pääseda. Vahendaja oli jätnud ta külma ja vihma kätte piiriäärse metsa ning enne, kui ta suutis ennast koos pisipõnniga üle piiri vedada, olid tema kolm tütart surnud. Ka see on reaalsus, millega me jõukuse ja rahvusvahelise staatuse kasvades vastakuti seisame. Nagu öeldakse – igal medalil on kaks külge ja tõsiasi, et meie võimalused ja heaolu järjest suurenevad, toob kaasa ka olukorra, kus meie kodu mõjub üha enam magnetina inimestele maailma

paikadest, kus elu ei ole nii hea nagu siin.

Vastus ei saa olla üha võimsamate piiritõkete ehitamine. Samuti ei või nõustuda sellega, et piirivalvet peaks vähendama, et inimtragöödiad, toimugu nad Vahemerel või ELi idapiiril, jääksid toimumata. Vastus peaks olema pigem Euroopa Liidu järjest jõulisem välispoliitika, millele äsja sõlmitud reformileping annab alust lootja ja mille eesmärgiks peab olema

elujärje parandamine põgenike päritolumaades. Euroopa Liidul on olemas majanduslikud ja poliitilised ressursid, et survestada päritolumaad, olgu nad siis ELi lünas või idas. Poliitilisi ja majanduslikke tingimusi tuleb parandada nii, et üksikemad ei tunneks vajadust üritada oma laste elu hinnaga öökülmas üle Euroopa Liidu tootatud piiri pääseda.

Oleme uhked ja õnnelikud selle üle, et Eesti on lõpuks liitunud Schengeni alaga. Ent andkem endale samaaegselt ka aru, et olles ühe maailma võimsaima majandus- ja poliitilise keskuse osa, on Eestil ja eestlastel ka teatav vastutus, mitte üksnes oma riigi või ELi käekäigu ees, vaid laiemalt selle ees, mis toimub meie ümber, laias maailmas!

ek

Hillar Mets

Eurokratt

Euroopa Komisjoni Eesti esinduse ajakiri
Rävala 4, Tallinn 10143
telefon 626 4400
faks 656 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee
Toimetuse kollegium: Mai Vöormann, Kersti Kaljulaid, Karl Martin Sinijärvi
Teostus: KPMS & Partner
Kaane foto: Heiki Laan
Fotod: Pressifoto, iStockphoto, Grete Kodi, Adam Lundquist, Ene-Liis Semper
Trükk: Uniprint
Tiraaž: 50 000

Ajakirja tekstid ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikke seisukohti.

Mis uudist?

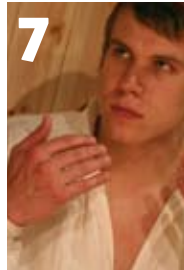
- 4** Eurobaromeetri uuring 2007
Euroopa Komisjoni president Eestis
EL karmistab mänguvasjade ohutusnõudeid
- 5** Kliimamuutuste vastu võitlemine
Debate Europe'is saad vaielda volinikega
Toidukaupade ja jookide sildid peavad
muutuma selgemaks

Persoon

- 6** Euroopa Komisjoni asepresident Jacques Barrot: näen Eestil transpordivallas suurt arengupotentsiaali

Euroopa-elamus

- 7** Tiina Lokk, Rein Taaramäe, Rasmus Kaljujärv

Kasulik EL

- 8** Ettevõtluse tugivõrgustik juhhib arengut
- 10** Hüdroelektrijaam kui pensionisammas

Arvamus

- 18** Kersti Kaljulaid: Energia – tehnoloogia või diplomaatia?

Kas teadsid?

- 20** Teekond teise maailma – filmiõhtud Euroopa Liidu majas
- 22** Schengen – korduma kippuvad küsimused ühise viisaruumi kohta

Noor

- 23** Konkursivõit viis Eesti koolitüdruku Rwandasse

Kultuur

- 12** Mikko Fritze:
Kultuuripealinna ei tehta
vaid turistide ja ametnike
lõbustamiseks
- 16** Karl Martin Sinijärv:
Dialoogist.
Euroopas ja maailmas

Helista, kui on küsimusi

EUROPE DIRECT on tasuta teabetalitus, mida inimesed võivad kasutada kõikjal Euroopa Liidus, et saada vastuseid küsimustele ELi ja sellega seonduvate teemade kohta. Huvitab sind ELis töötamine või õppimine? Tahad saada teavet ELi põhiseaduse või institutsioonide kohta? Helista ja uuri järele!

EUROPE DIRECT talitusel on:

TULE MEILE KÜLLA!

★ Ühtne tasuta telefoninumber **00 800 6789 1011**, millele saab helistada ELi liikmesriikidest ning kus kõnelele vastatakse ka eesti keeles.

Euroopa Liidu Infokeskus
Laikmaa 15, Tallinn 10143
tel 626 4433, faks 626 4401
e-post info@euroopaliit.ee
www.euroopaliit.ee

★ Tavaline telefoninumber **00 322 299 9696**, millele saab helistada kõikjalt üle maailma ning mille puhul kehtivad tavapärased kõnetariifid.

EUROPE DIRECTi infopunktid:
Lõuna-Eesti infopunkt
Kristi Kivilaid
Tartu Ülikooli Raamatukogu
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5725,

faks 737 5725
e-post edir@euroinfo.ee
<http://www.euroinfo.ee/ed>

Kesk-Eesti infopunkt

Janika Vingel
Järva maavalitsus
Rüütli 25, Paide 72713
tel 385 9662, faks 385 0519
e-post edir@jarvamv.ee
www.jarva.ee/euroinfo

Pärnumaa infopunkt

Kersti Liiva
Pärnu maavalitsus
Akadeemia 2, Pärnu 80088
tel 447 9739, faks 447 9735
e-post edir@parnumaa.ee
www.mv.parnu.ee

Soovid ELi alast teavet saada ülikoolidest? Abi saad Euroopa Liidu dokumendikeskustest:

Tartu Ülikooli Raamatukogu EL dokumendikeskus

Ruth Tammeorg
W. Struve 1, Tartu 50091
tel 737 5781
faks 737 5701
e-post euroinfo@utlib.ee

Audentese Ülikooli EL dokumendikeskus

Liis Saks
Tondi 55, Tallinn 11316
tel 699 6557
faks 699 6500
e-post liis.saks@audentes.ee

Eestlased on oma elu ja Euroopa Liiduga jätkuvalt rahul

Eurobaromeetri sügise uuringu andmetel on Eesti kodanikud eluga endiselt rahul ning enamik hindab riigi majanduse ja tööhõive olukorda jätkuvalt positiivselt.

Lähitulevikult ootavad inimesed ennekõike stabiilsust; negatiivset stsenaariumi kardab vaid ligikaudu kolmandik kodanikest.

Tööhõives oodatakse lähiaegadel endise olukorra jätkumist: tööturgu ja töö leidmi-

se võimalusi hinnatakse heaks. Olulisima probleemina nähakse hinnatõusu.

“Euroopa Liidu kontekstis paistavad Eesti kodanikud silma oma positiivsete hoiakute poolest. Euroopa Liidu keskmisest ollakse kõrgemal nii hetkerahulolu kui ka tulevikuootuste osas,” ütles Euroopa Komisjoni esinduse juht Toivo Klaar.

Inimeste osakaal, kes peavad Euroopa Liitu kuulumist heaks, on võrreldes kevadega veidi langenud – 66 protsendilt 61

protsendile, olles siiski eelmiste aastate keskmisest tasemest kõrgemal.

Euroopa Liidust näeb kokkuvõttes Eestile kasu 80 protsenti kodanikest. Euroopa Liidu rolli Eestis tunnustatakse ennekõike kaitse- ja välispoliitikas, terrorismivastases võitluses, majanduses ja keskkonkaitses.

2007. aasta sügisel läbiviidud uuringu käigus küsitleti 1012 Eestis elavat Euroopa Liidu kodanikku. **ek**

Euroopa Komisjoni president külastas Eestit

Detsembris külastas Eestit esmakordselt Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso, kes osales Schengeni viisaruumi laienemist tähistaval üritusel Tallinna Sadamas.

Eesti-visitide käigus kohtus Barroso president Toomas Hendrik Ilvese, peaminister Andrus Ansipi, riigikogu esimehe Ene Ergma, riigikogu Euroopa Liidu komisjoni esimehe Marko Mihkelsoni ja välisasjade komisjoni esimehe Sven Mikseriga. **ek**

EL karmistab mänguasjade ohutusnõudeid

Aasta algul võeti vastu mänguasjade ohutusnõudeid karmistavad uued eeskirjad, millega suurendatakse tootjate ja importijate vastutust ning tugevdatakse riiklikku turujärelevat.

“Laste tervise ja ohutuse puhul ei tingita ega tehta kompromisse,” rõhutas ettevõtluse volinik Günter Verheugen.

Seepärast tahab EL sätestada kõrgemad mänguasjade ohutusstandardid kui kunagi varem ning tagada ka nende järgimise. Uute reeglite kohaselt on tootjaettevõtetel

juriidiline kohustus tagada poelettidele jõudnud mänguasjade ohutus.

Selleks, et tulevikus ära hoida mullu suvel kogu Euroopas aset leidnud praakmänguasjade juhtumeid, korraldatakse Euroopa ohutusnõuetealane koolitus ka Hiina mänguasjatootjatele. Luubi alla seatakse riiklikud järelevaaluasutused ning otsitakse praktilisi lahendusi kaupade tarneahelate paremaks jälgimiseks. Tugevdatakse koostööd Hiina ja USAga, et ühiselt tagada toodete ohutuse kontrollimise tõhusus. **ek**

Kliimamuutustega seotud kohustused aitavad luua töökohti ja edendada majanduskasvu

Euroopa Komisjon avalikustas aasta alguses ambitsioonika kliima- ja energia-poliitika paketi, mis pakub lahendusi nii kliimamuutustega seotud probleemidele kui ka võimalusi energiakindluse saavutamiseks. Samuti peaks see võimaldama luua Euroopas tuhandeid uusi ettevõtteid ja miljoneid töökohti.

Selle paketi abil püütakse Euroopa Liidus saavutada kasvuhoonegaasiheite vähendamist vähemalt 20 protsendi võrra 2020. aastaks ja suurendada taastuvenergia osakaalu energiatarbimises 20 protsendini. Juhul kui sõlmitakse ülemaailmne kliimamuutuste kokkulepe, vähendatakse heiteid juba 30 protsenti.

Lisaks nõuetekohaselt toimivale saasteaineteturule peavad kõik liikmesriigid otsekohe alustama oma energiatarbimise struktuuri muutmist. Praegu moodustab taastuvenergia ELis 8,5 protsenti energia kogutarbimisest.

Taastuvenergia arendamise võimalused on liikmesriigiti erinevad ja taastuvenergia

kasutamisele üleminek võtab palju aega. Seepärast on tähtis, et liikmesriikidel oleks selge ettekujutus, kuidas nad kavatsevad tegutseda.

Komisjoni ettepaneku kohaselt tuleks Eestil tõsta taastuvenergia osakaal 2020. aastaks 18 protsendilt 25 protsendile. **ek**

Debate Europe'is saab volinikega vaielda

Jaanuari lõpust alates on kõigil soovijatel võimalus avaldada uues veebifoorumis Debate Europe oma arvamust ELiga seotud teemadel ning osaleda interaktiivses arutelus Euroopa Komisjoni volinikega.

Diskussioonides osalevad Euroopa Komisjoni volinikud ning teised komisjoni töötajad, olenevalt käsitletavatest teemadest. Projekti eesmärgiks on taaskäivitada arutelu ning aidata ELi juhtidel astuda konstruktiivsesse dialoogi kodanikega, et üldsus saaks kujundada Euroopa tegevust seoses praeguste ja tulevaste probleemidega ja sellele tegevusele kaasa aidata.

Aruteludes osalemiseks tuleb registreeruda Euroopa Komisjoni veebilehel <http://europa.eu/debateeurope>

ek

Toidukaupade ja jookide sildid peavad muutuma selgemaks

Euroopa Komisjon hinnangul tuleb muuta toiduainete etiketid selgemaks ja ajakohasemaks ning tarbijate vajadustele paremini vastavaks.

Kui teave toiduainete siltidel on esitatud lihtsalt, loetavalt, ühetaoliselt ja üheselt mõistetavalt, saavad inimesed teha teadlikke ostuvalikuid.

Toiduainete etiketid võivad avaldada tarbijate ostuotsustele suurt mõju. Keerulised, andmetega ülekuhjatud ja eksitavad etiketid võivad ostjatele olla rohkem takistuseks kui abiks. Uuringud näitavad, et paljude inimeste arvates on etiketid praegu keerulised ja pigem tarbijaid eksitavad, ning põhiteavet on raske üles leida.

Kõige tavalisem tarbijate kaebus toiduainete etikettidega seoses on see, et nad ei leia või ei saa lugeda seda teavet, mida nad otsivad. Sageli esitatakse

oluline teave väga peenikeses kirjas, seda on raske leida või on see varjatud reklaamloosungitega. Selletõttu sätestatakse kavandatud määruses toiduainete etikettidega seotud üldised põhimõtted, mida tööstusharu peab järgima. Nõutav on, et etikett oleks loetav (trükkikirja suurus vähemalt 3mm), selge ja täpne ning et lisateave ei juhiks tähelepanu kohustuslikult põhiteabelt kõrvale. **ek**

Jacques Barrot

näeb Eesti transpordi potentsiaali

Eurokrati küsimustele vastas Euroopa Komisjoni asepresident **Jacques Barrot**. Prantsusmaalt pärit ja nii Prantsuse parlamendis, valitsuses kui ka omavalitsusorganites pika poliitilise karjääri läbi teinud Barrot vastutab alates 2004. aasta aprillist Euroopa Komisjonis transpordipoliitika arendamise eest.

Millised on peamised väljakutsed, mis Euroopa transporti lähiajal ees ootavad?

Esmajärjekorras on tähtis kliima soojenemise probleem ning selle nähtuse vastu võitlemine. Kasutusele tuleb võtta transpordivahendid, mis on võimalikult energiasäästlikud. Levinuimad vahendid selleks on raudteed ning liiklus mereteid ja siseveekogusid mööda. Selliste võimaluste regulaarne ja tulemuslik kasutamine eeldab Eesti ja Baltimaade puhul, et rajatakse vastavad infrastruktuurid, näiteks "Rail Baltica". See nõuab suurt rahastust ja ettevõtlikkust valitsuselt, kuid ka kodanikepoolset toetust.

Valitsustel tuleb silmitsi seista mere- ja transpordi üha suureneva osakaaluga. See tähendab sadamate moderniseerimist ning nendevahelise konkurentsi tihendamist. Kuna Läänemeri on tundlik keskkond, peab transpordi arendamist puudutavatel teemadel pidevalt sõna võtma ning ka rahvast diskussioonile ärgitama, tähtsaks muutub mereohutus. Eelkõige pean silmas just Venemaaga seonduvaid praeguseid ja võimalikke tulevaseid probleeme.

Kolmandaks oluliseks märksõnaks transpordi arendamisel on suur Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteem Galileo. Tegemist on väga mitmekülgse projektiga, mida iga riik saab kasutada vastavalt oma vajadustele. Samuti pakub Galileo suurepärase võimaluse Eesti ettevõtetele, kellel avaneb võimalus arendada erinevaid lahendusi selle süsteemi praktiliseks rakendamiseks.

Statistiliselt on liiklusõnnetuste ja liikluses hukkunute arv Eestis Euroopa kõrgemaid. Mida peaks ette võtma, et

olukorda parandada ja seda õõvastavat numbrit vähendada? Hetkel tundub, et olukord muutub vaid halvemaks.

Mäletan, et Eesti president Toomas Hendrik Ilves mainis ametisse asudes oma kõnes, et ohutus teedel on Eesti ühiskonna üks peamisi muresid. Nagu ka teised uued liikmesriigid, peab Eesti kõvasti pingutama, et traagiliste liiklusrumade statistikat vähendada. Tähtis on arusaam, et panustada sellesse tuleb igal eestlasel – teadvustada tuleb isikliku vastutust, mis kaasneb auto omamise ja liikluses osalemisega. Liiga leebelt suhtutakse nendesse, kes vastutustundetult kiirust ületavad ja/või joobeseisundis autot juhivad. Eesti liikluskorraldusele tuleks läheneda terviklikult ning eeskujuks tuleks võtta mujal Euroopas edu toonud tegevus.

Eesti kodanikud ei kasuta väga usinalt ühistransporti ning isiklike autode arv suureneb kiiresti. Mida selle olukorra parandamiseks peaks ette võtma? Rongiliiklus näiteks on kasutusaktiivsuse poolest väga nigelal järjel.

Esmatähtis on, et inimesed muudaksid oma igapäevaseid harjumusi. Näiteks ka bensiinihinna pidev tõus peaks Eesti elanikke motiveerima rohkem ühistrans-

porti kasutama. Kohalike omavalitsuste ja linnavalitsuste ülesandeks on kujundada ühistranspordisüsteem niivõrd mugavaks ja soodsaks, et kodanikel ei tekiks vajadust linnas autoga liigelda. Kellelki ei saa nõuda, et ta jätkaks kasutamata oma isikliku mugava sõiduvahendi, kui vastukaaluks ei ole pakkuda adekvaatset, regulaarset ja lihtsa ligipääsuga ühistransporti.

Kuidas kommenteeriksite Vene piiri probleemi, mis ei tundu paranevat hoolimata möödunud ajast ja tehtud jõupingutustest?

Oleme alustanud läbirääkimisi Vene transpordiministri Igor Levitiniga, et lahendada piiriüleste vedudega seotud probleemid. Soovime võtta koostöös Venemaaga kasutusele tarkvara, mis võimaldaks kõigile tolliteenustele juurde pääseda arvutivõrgus. Teise olulise eesmärgina tahame, et Venemaa lõpetaks oma diskrimineeriva liikluspraktika. Euroopa jälgib tähelepanelikult kahepoolseid arutelusid Venemaa ja tema naaberriikide vahel. Usun, et 2008. aasta lõpuks saavutame piiriüleste vedude normaliseerumise ning lõpeb praegune olukord, mis kahjustab nii Euroopa kui ka Venemaa majandust. **ek**

Liikluses surma saanud inimeste arv miljoni elaniku kohta 2006. aastal

Malta	25
Holland	43
Rootsi	49
Soome	66
EL keskmine	86
Poola	137
Eesti	152
Läti	177
Leedu	223

Milline on teie meeldejäävaim Euroopa-elamus?

Rein Taaramäe jalgrattur

Minu Euroopa-elamus räägib prantslaste suurest südamest ja lahkest hingest. Kord 2007. aasta suvel, kui elas in veel Prantsusmaa südames Saint-Amand-Montrondis, läksin ilusal suvepäeval koos sõbra Tanel Kangertiga rattapoodi, et kätte saada oma ratas uue ketiga. Poest väljudes oli mul ratas ühes ja rahakott teises käes. Kuna pagasiruum oli vaja avada, asetasin rahakoti auto katusele ning unustasin ta sealt muidugi enne autosse istumist ära võtta. Veidi hiljem helistas mulle juba rattaklubi sekretär, kellele oli teada antud, et leitud on minu rahakott! Helistasin sekretäri antud kohalikele numbrile, kuid keegi ei võtnud vastu. Õhtul koputas aus ja nutikas leidja juba minu uksele, kusjuures ise elas ta hoopis teises linna otsas. Rahakotis olid alles kõik mu kaardid ja ka märkimisväärne summa sularaha. Tema missiooniks oli lahkus ja abivalmidus! Minu erinevad kogemused on senimaani näidanud, et inimesed Prantsusmaal on alati väga vastutulelikud ja sõbralikud ning tere öeldakse isegi siis, kui tänaval üksteisest lihtsalt möödutakse.

Tiina Loka Pimedate Ööde Filmifestivali direktor

Kui jätan kõrvale igasuguse eksootika, huvitavad kohtumised, maavärinad, kummalised hotellid, kuhu olen sattunud, mis on pimesi Eestist broneerinud, jäävad sõelale Oslo ja Veneetsia.

Aastaid tagasi olin Oslos filme vaatamas. Sattus olema 1. mai, mille algse tähenduse – töörahva püha – olin jõudnud unustada. Hommikul ärkasin oma hotellitoas Internationaali helide peale – väljas mängis puhk-

Rasmus Kaljuri NO-teatri näitleja

Kui ma mõtlen Euroopa olemuse ja tähenduse peale, kangastub mul esmalt silme ees alati Berliin. Kõik värvikamad sündmused ja elamused on seotud olnud millegipärast just selle suurlinnaga. Berliiniga käib kaasas mingi eriline aura, mille sarnast ei ole ma teistes Euroopa linnades leidnud. Ajalugu on vast see, mis mind linna puhul enim köidab, ning see, et seal on ruumi ja õhku. Viimati külastasin Berliini 2007. aasta sügisel ja lähen uuesti nüüd kevadel ning seda alati rõõmuga! Berliinile mõeldes meenuvad sealsed meeletult lõbusad inimesed, väga tasemel teater ning erineva teemafookusega festivalid ja biennaalid. Miks mulle Berliini veel eriti minna meeldib, on aastate jooksul erinevatel põhjustel sinna elama ja õppima läinud sõbrad. Ja mainimata ei saa jätta ka türklast, kes Berliini praeguseks justkui asustanud on ning nende kebabi, millesarnast Eestist senini ikka veel kuskilt ei leia.

pilliorkester ja tänav oli täis punaste lippude ning loosungitega rõõmsalt laulvaid inimesi. Tekkis täielik aegade segunemine. Ma tõsimeeli ei saanud hetkeks aru, kus olen ning mis aeg parajasti on. See oli täiesti unustamatu hirmu ja kaose tunne!

Teine seik, mis meenub on seotud Itaaliaga. Sõitsin esimest korda Milanosse filmiturule. See oli kusagil 90-ndate keskel. Otsustasime koos minu tolaaegse abi, Saksa maalt pärit eestlase Peeter Herzogiga, kelle loomuo mane täpsus ja huumorimeel, et broneerime hotelli, kasutades selleks saatkonnast saadud paksu telefoniraamatut. Peeter vaatas mulle üle laua otsa ja küsis, kuidas mulle meeldiks hotell Leonardo? Leonardo da Vinci... Kölab ju hästi? Nii otsustasimegi selle kasuks. Peeter pidi sinna jõudma esimesena ning mina hiljem järele minema. Kui helistasin ja küsisin, kuidas hotell Leonardo on, vastas tema saksa viisakusega, et tead Tiina see on imeilus maja, imelisel tänaval, kõik on super, aga.. kui kohale jõuad, näed, et mõned asjad on imelikud. Kui ma kohale jõudsin, oli Peeter juba edasi Veneetsiasse sõitnud. Astusin rohelusse uppuvasse 17. sajandist pärit villasse, kus mind kuninglikult vastu võeti – pakuti kohvi ja süüa. Peremees tutvustas isiklikult mulle tuba, kus postamendil a setses baldahhiinvoodi, laes ja seintel olid peeglid, peeglite ja voodi vahel bidee. Toas olev mööbel oli kõik vanaaegne. Tundus kuidagi kummaline, aga kehtasin endamisi õlgu – ju igas riigis omad kombes. Õhtul selgus, et tore hotell osutus bordelliks, kust lahkusin järgmisel päeval, meele värvikas elamus.

TEKST: KERTTU KONGAS

Ettevõtlike tugivõrgustik

Väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel on nüüdsest võimalus saada arengutoetust, mida pakub vastloodud ettevõtetele teenuseid osutavate organisatsioonide võrgustik *Enterprise Europe Network* (EEN).

Võrgustik on loodud Euroopa Komisjoni algatusel ning selle eesmärgiks on toetada Euroopa väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid (VKEd). Eesti Kaubandus-Tööstuskoja teenuste direktori Merike Kompus-van der Hoeveni sõnul ongi enamik Eestis tegutsevatest ettevõtetest määratluse järgi väikesed või keskmise suurusega. “Definitsioon tuleneb ELi õigusaktidest ning selle kohaselt on väike või keskmise suurusega ettevõtte selline, kus on ametis kuni 250 töötajat. Eestis on kokku vaid 175 suurt ettevõtet, seega ongi ligi 95% meil tegutsevatest firmadest väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted,” selgitas Kompus-van der Hoeven. “Praktikas ei ole me aga kellegi abistamisest ära öelnud ega aja ka näpuga järke, kui suure ettevõttega täpselt tegemist on.”

Teenäitajaks ja nõuandjaks

Kompus-van der Hoeveni sõnul on tegu suurima Euroopa Komisjoni kaasfinantseeritava infovõrgustikuga, mis on loodud parandamaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete innovatiivset suutlikkust ning konkurentsi- ja ekspordivõimet. “Loodud võrgustik ühendab ligi poolt tuhandet Euroopa riikides asuvat organisatsiooni ja asutust, mis ettevõtlust ja selle arengut toetavad. Näiteks on üheks väljundiks võimalus leida võrgustiku kaudu oma tegevuseks vajalikke partnereid välisriikidest, saada nõu laienemise kohta välisurgudele, samuti jagatakse teavet pakutavate eurotoetuste kohta.” EEN annab nõu ka intellektuaalse omandi kaitse, standardite ja ELi seadusandluse kohta ning vahendab informatsiooni ja tagasisidet ELi otsustajate ja ettevõtjate vahel.

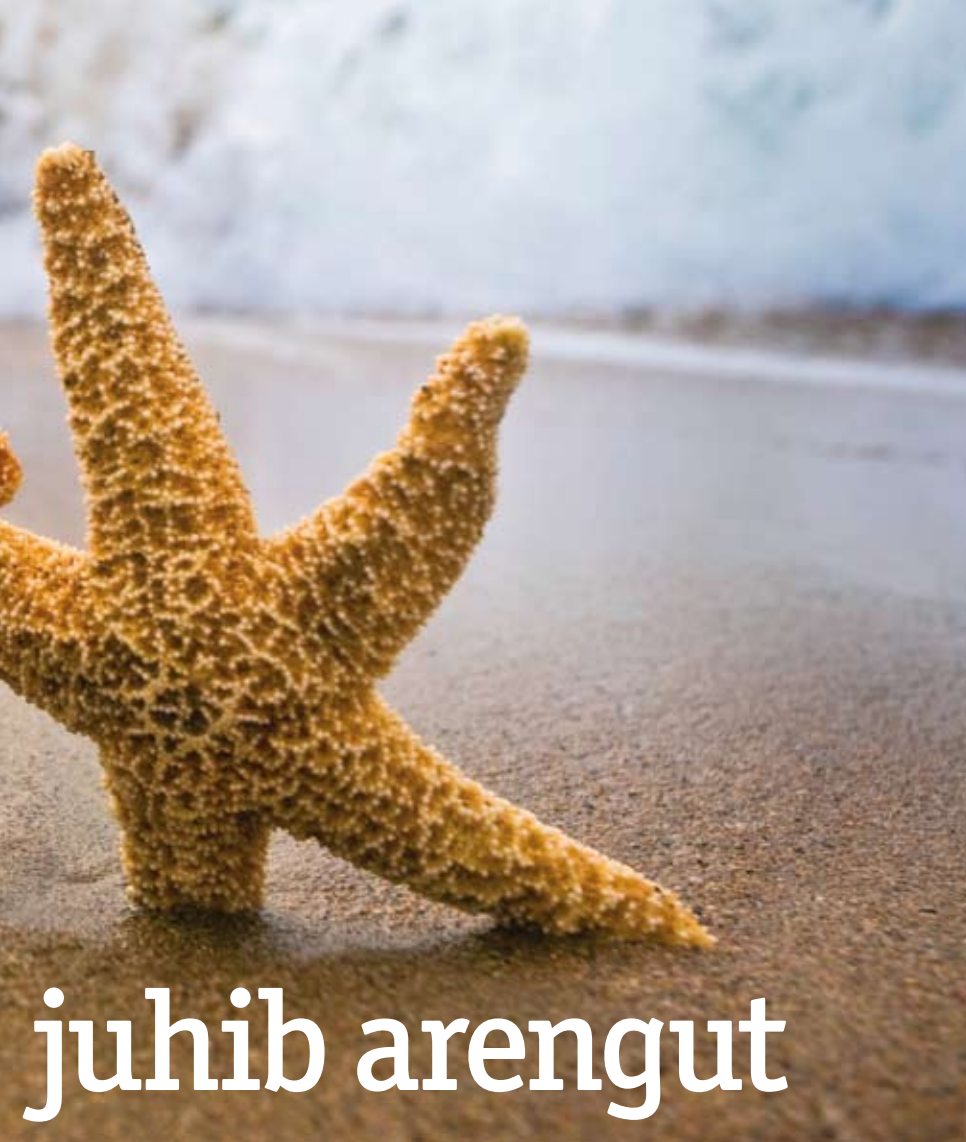
Algatuse peamiseks eesmärgiks on aidata kaasa eelkõige väikeste ettevõtete jätkusuutlikule arengule, kuna sageli on just neil raske olla kursis kõigi muutustega ELi tihti keerukates eeskirjades ja põhimõtetes.

“Uue võrgustiku üheks sihiks on pakuda teavet ja abi olemasolevate võimaluste ja võimalike tagajärgede kohta. Võrgustik suurendab teadlikkust ka ELi paljudest eri toetustest ning seda nii piirkondlikul tasandil kui ka eri valdkondade kaupa, nt sotsiaaltegevus, teadusuuringud ja keskkonnakaitse,” selgitas Kompus-van der Hoeven. Võrgustiku kohuseks on teavitada Euroopa Komisjoni ka sellest, kas ELi poliitika ja algatused vastavad ettevõtjate vajadustele ega kahjusta mingil moel nende konkurentsivõimet ega innovatsioonivõimekust.

Operatiivsem koostöö

Kahe võrgu omavaheline ühendamine tähendab ettevõtete jaoks tunduvalt operatiivsemat tegutsemist ning abi.

“Varem tekkis ettevõtjatel tihti segadus, kumma asutuse, euro- või innovat-

juhhib arengut

sioonikeskuse, poole oma probleemiga pöörduma peaks. Nüüdsest on teenusteenimekiri koondatud ühe katuse alla. Meie peamiseks eesmärgiks on, et küsimused saaksid alati vastuse ning ettevõtjad ei peaks oma tegevusvaldkonna ja probleemi spetsiifilisuse üle pead murdma,” lisas Kompus-van der Hoeven, lisades, et isegi kui võrgustik aidata ei oska, suunavad nad abiotsija kindlasti sinna, kus seda osatakse.

“Välismaiste partnerite otsing on senini Eestis aktiivsemalt kasutatav võrgustiku teenus. Esmalt valib ettevõtja välja konkreetse turud, kuhu ta oma tegevust laiendada soovib ning seejärel pöördume meie välisriikide Enterprise Europe võrgustiku esinduste poole, kelle ülesandeks on välja otsida sobivaimad partnerid.

Palju soovitakse abi ka erinevates tehnoloogilistes projektides osalemise kohta.” Seejuures rõhutab Kompus-van der Hoeven, et tehnoloogilistes europrojektides osalemiseks peavad ettevõtted üldjuhul ühinema rahvusvahelisse konsortsiumi, et oleks lihtsam raha taotleda.

Võrgustik ulatub üle Euroopa Liidu piiride

Eestis on võrgustiku koordineerijaks Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, kelle poole pöörduvad abi saamiseks just kõige klassikalised väikesed või tegevust alustavad ettevõtted, kellel on soov oma teenuste ja toodetega välisriikidele siseneda või lihtsalt mõne ettevõtlust puudutava teema kohta infot saada.

“Meie ülesanne on leida partnerid ning hankida Euroopa Komisjonile informatsiooni selle kohta, kuidas Euroopa Liidu õigusaktid ettevõtete tööd mõjutavad ning kuidas ettevõtted pakutud teenusega rahul on. Tehnoloogiliste koostööprojektidega tegelevad võrgustiku ülejäänud partnerid.”

Võrgustiku efektiivsusest räägib tõik, et selle kasulikkusest saavad osa ka riigid, mis ELi ei kuulu. “Vastloodud võrgustik julgustab piiriülest koostööd nii Euroopa Liidu siseturul kui ka teistes võrgustikus osalevates Euroopa riikides, mida paljud muidu ehk pelgavad,” kommenteeris Kompus-van der Hoeven. **eh**

Enterprise Europe Networki kuuluvad riigid

- ★ 27 Euroopa Liidu liikmesriiki
- ★ Türgi
- ★ Makedoonia
- ★ Norra
- ★ Island
- ★ Armeenia
- ★ Iisrael
- ★ Šveits

Võrgustikku kuuluvad Eesti organisatsioonid

- ★ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
- ★ Tartu Teaduspark
- ★ Tehnopol (Tallinna Tehnoloogia-pargi Arendamise Sihtasutus)
- ★ Invent Baltics OÜ
- ★ B.I.A OÜ (Baltic Innovation Agency)
- ★ Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Enterprise Europe Networki avamine Brüsselis 7. veebruaril 2008. Vasakul Eesti Kaubandus-Tööstuskoda peadirektor Siim Raie.

Hüdrolektriijaam kui pensionisammas

TEKST: MATI VÖÖRMANN

Kaks Viljandimaa roheline hingega meest said hakkama väärt teoga – rajasid euroraha toel Navesti jõe hüdrolektriijaama.

Mati Pirnpuu ja Valmar Kösler jäävad ise oma teost rääkides tagasihoidlikuks – tegemist olevat ammuse unistuse realiseerimisega. “Elekter on pakkunud meile mitte ainult tööd, vaid olnud läbi aastate meie hobi,” ütleb Tartu Ülikooli füüsikuna lõpetanud, palju aastaid Viljandi Näidissovhoosis peaenergeetikuna töötanud ja praegu Eesti Energia jaotusvõrgus leiba teeniv Mati Pirnpuu tagasihoidlikult.

Tema partner, õppinud elektrik ja praegu pensionär Valmar Kösler noogutab nõustavalt kaasa.

Hüdrolektriijaamade taastamine ja rajamine näib Pirnpuule tõsist huvi pakkuvat – mehel on veel teinegi hüdrolektriijaam, tõsi väiksem, Tarvastu jõel.

Turbiinid euroraha eest

Tamme Hüdrolektriijaamas on kolm turbiini, koguvõimsusega 140 kW. Toode-

tud elekter müüakse Eesti Energiale hinnaga 1 kroon 15 senti pluss käibemaks kilovatt-tunni eest. Jaanuarikuine külm ilm pole elektritootmiseks just soodne – vett on vähem ning külm on jõe ka kerge jääkaane peale tõmmanud. “Soodsad ajad elektritootmiseks on ikka kevad ja sügis, siis vett jätkub. Suvel, nagu ka talvel, kipub seda Navestis väheks jääma,” selgitab Pirnpuu olukorda.

Valmar Kösler, kes oma kodust elektrijaamal silma peal hoiab, saab siit elektri ka oma majapidamise tarbeks. Tegelikult on siinmail asjad niimoodi käinud juba Eesti Wabariigi algusest, kui Valmari isa ja onu siinsetes taludes elasid. Valmari isa haris oma talus põldu, onu hoidis oma majapidamises silma peal vesiveskil ja hüdrolektriijaamal, mis tervet küla elektriga varustas. Eesti taasiseseisvumise järel sai Valmar need maad tagasi ja alus hüdrolektriijaama taastamiseks oli sellega loodud.

Valmar Kösleri isa ja onu head olude tundmist ja taiplikkust tuleb vaid kiita, sest see on ka ainuke koht Navesti jõel, kuhu hüdrolektriijaama rajada sai – muus osas on jõgi lauge. Mehed nimetavad hüdrolektriijaama hellitavalt oma pensionisambaks, pealegi selliseks, mis sõna otseses mõttes oma kätega rajatud ja sellevõrra hingele lähedasem on.

Mati Pirnpuu sõnul oleks headest mõtetest ja pealehakkamisest siiski väheks jäänud, kui Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu ei oleks saanud Euroopa Liidu struktuurifondidest toetusraha taotleda. Ametlikus keeles kõlas taotluse põhjendus järgmisena: “Keskkonna-infrastruktuuri meetme raames taotletav finantseering energeetika negatiivse keskkonnamõju vähendamise ja taastuvate energiaallikate kasutamise laiendamiseks, sihiga suurendada taastuvatest allikatest elektri tootmist.”

Sisuliselt andis ca 1,1 miljonit krooni suurune eurotoetus võimaluse laiendada elektritootmist ning osta selle tarbeks Tšehhi Vabariigist ja Lätist kaks kaasaegset turbiini.

“Tšehhidel on hinna ja kvaliteedi suhe ikka hästi paigas,” kiidab Pirnpuu, “Kui see nii ei oleks, siis vaevalt nende toodangut Rootsist, Austrias, Saksamaal või Bangladeshis kasutataks. Selline lai kasutusgeograafia julgustas.”

Tammele paigaldatud Tšehhi turbiin töötab täisautomaatikal. Nii, et kui midagi juhtub, saab Mati sellest teate oma mobiiltelefonile. “Saab mobiiliga ise turbiini käivitada ja seisata,” selgitab ta. Iseenesestmõistetavalt jooksevad kõik andmed ka arvutisse – ülevaade missugune.

Enesealgatus on määrav

Mehed kinnitavad, et eeltööd tuleb sellise projekti tarvis palju teha. Üks asi on informatsiooni hankimine ja suure hulga erinevate paberite esitamine toetuse saamiseks, teine aga asja tehniline pool – kus, kuhu ja mida rajada, millised turbiinid osta. “Ega eurotoetused iseenesest asja valmis ei tee. Kui tahad, et ideed teoks saavad, peab ikka sellele ise ihu ja hingeaga pühendumata,” kinnitab Pirnpuu.

Ehitustööd on mehed kõik ise teinud – paisutanud jõe, valanud tammi ja kanalite piirded, rajanud turbiinide tarbeks hooned. Tänapäeva Vargamäe Andresed – pühendumuselt ja töölt. Siiski on mõlemad mehed realistid, sest nad teavad, et hüdroelektrijaamadel Eestis suurt tulevikku ei ole – lihtsalt pole veeresursi. Pirnpuu arvates on potentsiaali aga tuuleenergial, seda eriti saartel ja rannikualadel.

Keskkonnaministeeriumi tõukefondide büroo peaspetsialisti Kai Niels Willadseni arvates takistab hüdroelektriennergia arengut seegi, et sellised jaamad takistavad kalade vaba liikumist.

“Kahjuks on nii, et seal, kus on jõgedel suurimad langused, näiteks Põhja-Eestis, on ka parimad elupaigad ja ku-

Elektriennergia toodang taastuvatest energiaallikatest aastatel 2005–2006

Energiaallikas	Toodang 2005, GWh	Toodang 2006, GWh
Tuuleenergia	53,9	76,3
Hüdroenergia	21,5	13,5
Muu	33	38
Kokku	108,4	127,8

ALLIKAS: MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

dealad lõhelistele,” toob Willadsen välja ühe paradoksi. “Väga raske on Eestis leida paiku, kus hüdroelektrijaam loodusele üldse kahju ei tekitaks. ELi struktuurivahenditest on toetatud hüdroelektrijaamade projekte eesmärgiga vähendada süsinikdioksiidi õhkupaiskumist ning sõltuvust fossiilsetest kütustest. Samas ei tohi tekkida olukorda, et tootes ühelt poolt kasu, tekitatakse teiselt poolt loodusele kahju. See aga ei tähenda, et hüdroelektrijaamu ei tohiks rajada sinna, kus nad loodusele kahju ei tekita.”

“Euroopa Liidu struktuurifondide toel on valminud Painküla HEJ Pedja jõel Jõgevamaal, Kõsti HEJ Kõsti ojal Viljandimaal, rajamisel on Kamari HEJ Pedja jõel Põltsamaa linnast mõni kilomeeter allpool,” loetleb Willadsen mõningaid projekte. Mõned neist on üpris väikesed – isegi napilt kolme kilovatised. Mis aga ei tähenda, et väike oleks alati halb. Mati Pirnpuu arvates on just meie liigne ihalus suure järele tihti see, mis ei luba väikesigi võimalusi targalt ära kasutada ja taastuvenergeetikat piisavalt arendada.

Uuel eelarveperioodil, s.o. aastatel 2007–2013 ei toeta Euroopa Liit enam hüdroelektrijaamade rajamist. Põhjus on puhtmajanduslik – taastuvennergia hind on seadusega kehtestatud ja nii kõrge, et tootmine tasub ise ära. Sihiks on võetud katlamajade üleviimine kohalikule kütte-

le, et kallineva vedelkütuse ja gaasi hind tarbija rahakotti ei räsiks.

Uued sihid

Mati Pirnpuu ja Valmar Kösler ei kavatsenud pidama jääda. Ees ootab ümbruse korrastamine, näiteks turbiinihoone laudisega ülelöömine, värvimised, paisule ülekäigusilla ehitamine, jõe karestike rajamine jne. “Et silmale ilus oleks,” selgitab Pirnpuu. Ja sihikule on võetud uus projekt. Olemasolevates kanalites on kavas hakata forelle kasvatama, et neid siis kasvõi lähedalolevas turismitalus külalistele pakkuda. Ja seda juba 2008. aastal.

“Mis seal oodata – laseme aga ühes jutis edasi. 2006. aastal esitasime struktuurifondidele toetuse taotluse, 2007. aastal käivitasime kaks turbiini, 2008. aastal alustame kalade kasvatamisega. Eks näis, mis edasi saab – mõtteid jätkub,” selgitab Pirnpuu.

Tegusate inimeste heade mõtete elluviimine, millele lisandub vajalik rahaline tugi, parandab ju kõigi meie elukeskkonda. Elukeskkonna parandamine on aga eurotoetuste üks olulisemaid eesmärke. **ek**

Eesti sihid

Eesti on seadnud sihiks tõsta 2010. aastaks taastuvatest energiaallikatest toodetud elektriennergia osakaalu 5,1%-ni riigisisisest brutotarbimisest. Selleks tuleb toota 430 450 GWh elektrit.

Aastaks 2015 arvestatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud elektriennergia toodangumahuks 742 806 GWh.

Investeeringuvajadus uutesse elektritootmiseseadmetesse 2015. aastani on kokku hinnanguliselt 10–15 miljardit krooni, sealhulgas 2–3 miljardit krooni taastuvate energiaallikate baasil elektritootmise seadmetesse.

ALLIKAS: MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

Valmar Kösleri ja Mati Pirnpuu hobiks on elekter, hüdroelektrijaama rajamine Navesti jõe ääres ammuse unistuse täitmine.

Mikko Fritze:

kultuuripealinna ei tehta vaid turistide ja ametnike lõbustamiseks

TEKST: LIINA RISTOJA

Tallinn ja Soome ajalooline pealinn Turu valmistuvad 2011. aastal kandma Euroopa kultuuripealinna tiitlit. Tallinna poolt on suurejoonelist kultuuriprojekti valitud vedama mitmekülgne saklane Mikko Fritze, kes suhtleb vabalt kuues keeles ning valdab muu hulgas meisterlikult ka eesti keelt. Aastaid Eestis ja veel hiljuti Uruguays Goethe Instituuti juhtinud polüglott rääkis Eurokratile, mida Euroopa kultuuripealinnaks olemine Tallinna linnale ja kogu Eesti kultuurielule kaasa toob.

Mis eesmärgiga valitakse igal aastal Euroopale kultuuripealinnu?

Euroopa kultuuripealinnade valimise traditsioon sai tollase Kreeka kultuuriministri Melina Mercouri eestvedamisel alguse juba üle kahe kümnendi tagasi, 1985. aastal. Kultuuripealinna mõte oli ja on siiani pöörata läbi ühe linna tähelepanu ühele riigile ja selle kultuurile ning lähendada omavahel Euroopa inimesi. Laienevas Euroopas aitab see kindlasti kaasa ka Euroopa ühinemisprotsessile ja teineteisemõistmisele. Programmi mõte on selles, et ega Euroopa Liit tööta ainult läbi numbrite, ekspordi ja impordi – ühede reeglite järgi toimival ühendusel peab ka kultuurilist sidusust olema.

Miks on kultuuripealinnu kaks?

Kaks kultuuripealinna on selle traditsiooni ajaloos alles uus idee, enamasti on olnud üks linn, erandiks oli milleniimiaasta, mil kultuuripealinnasid oli kogu üheksa. Nüüd, kui Euroopa Liit on nii palju laienenud, on alati kaks kultuuripealinna – üks uute liikmesriikide, teine vanade seast – 2011. aastal siis Tallinn ja Turu. Selle aasta kultuuripealin-

nadeks on Liverpool Inglismaalt ja Norra sadamalinn Stavanger, järgmisel aastal jagavad tiitlit Leedu pealinn Vilnius ja Austria tööstuslinn Linz. Euroopa Parlamendis ja Euroopa Komisjonis on kõvasti töötatud selle kallal, et tulevikus uute ja vanade liikmesriikide kultuuripealinnadele rohkem tähelepanu juhtida ja neid rohkem väärtustada, nende tegevust paremini koordineerides ja sisuliselt toetades.

Miks just Tallinn?

Tallinn on ka ilma igasuguste tiitliteta väga atraktiivne linn, mis on kultuuripealinna programmi kokku panemisel suur eelis. Ürituste korraldajad ei pea muretsema, et väljaspool kultuuripealinna sündmusi poleks linnaelanikel või -külastel kuhu minna või mida teha. Turu on ka kaunis linn, ent jalutades seal tunnikesse tavaturistina, tekib tunne, et oled juba terve linna ära näinud. Tallinn on kena koht ning hingab kultuuriliselt rohkem kui Turu, meil tuleb vaid rahvusvahelist huvi tekitada ja nõ kultuurikatlale hagu alla visata.

Kas Tallinn ja Turu jagavad kultuuri-pealinnadena ka üritusi?

See, et Tallinn ja Turu on üksteisele nii lähedal ning ühel samal aastal Euroopa kultuuripealinnad, on õnnelik juhus ja hea võimalus midagi koos teha ilma, et kumbki kaotaks. Kultuuripealinnad ju teatud mõttes konkureerivad omavahel. Tallinna ja Turu puhul aga ei sünni ilmselt programmikonkurentsi, sest tänu linnadevahelisele lähedusele võib eeldada, et palju on väliskülalisi, kes külastavad mõlemat linna. Kindlasti teeme ühisprojekte, mõned ideed on juba olemas. Mulle meeldiks, kui saaksime mitmed üritused niimoodi ühendada, et külalised oleksid näiteks kolm päeva siin ja kolm päeva seal – ning mitte ainult turistid, vaid ka kohalikud inimesed. 2000. aastal oli kultuuripealinna korraga üheksa, mis oli hea kogemus kinnitamaks, et toimivat linnadevahelist üritusvõrgustikku on liigse koordineerimiskoorma tõttu raske korraldada, kuna tegemist oli liiga eraldi seisvate ja individuaalsete üritustega. Kahe geograafiliselt ja ka mõtteviisilt lähestikuse linna puhul on ühised programmi osad aga toredaks lisaväärtuseks.

Kas tegemist on pigem kultuurilise või turismiärilise projektiga?

Kultuuripealinna projekt on eelkõige mittepoliitiline kultuurisündmus ja selle korraldamiseks ellu kutsutud sihtasutus iseseisev organisatsioon, mis teenib kultuurilisi eesmärgi. Head tunnet ja vaimu, mis turistide siia meelitaks, ei teki, kui sisu ei ole tasemel. Samas on 2011. aasta oluline võimalus koguda linnale populaarsust ning samal ajal stimuleerida kohalikku kultuurielu. See ei ole valitsuse või linna reklaamiüritus, see on linna kunstilise südamikünnustamine ja tutvustamine, nii teistele kui ka meile endile. Näeksin hea meelega, et kultuuripealinn 2011 pöörab erilist tähelepanu just oma- ja algupärasele, nõ riskikvaliteediga kultuurile. Selle all ei pea ma silmas lihtsalt kaasaegset, vaid ka küsivat, ehmatavat kultuuri. Heade ideede ja sisu saavutamiseks on väga oluline kaasata kohalikud loomeinimesed ja kunstnikud. Seda aga ei juhtu, kui üritus läheb ilmselgelt ainult turismisihtkoha müümiseks. Tuleva aasta kultuuripealinn Linz näiteks panustab peamiselt kõrgkultuuri- ➡➡

⇒ le ning toob tegijaid sisse paljuski väljastpoolt, aga ühel hetkel võib see kergeti solvata kohalikke loomeinimesi.

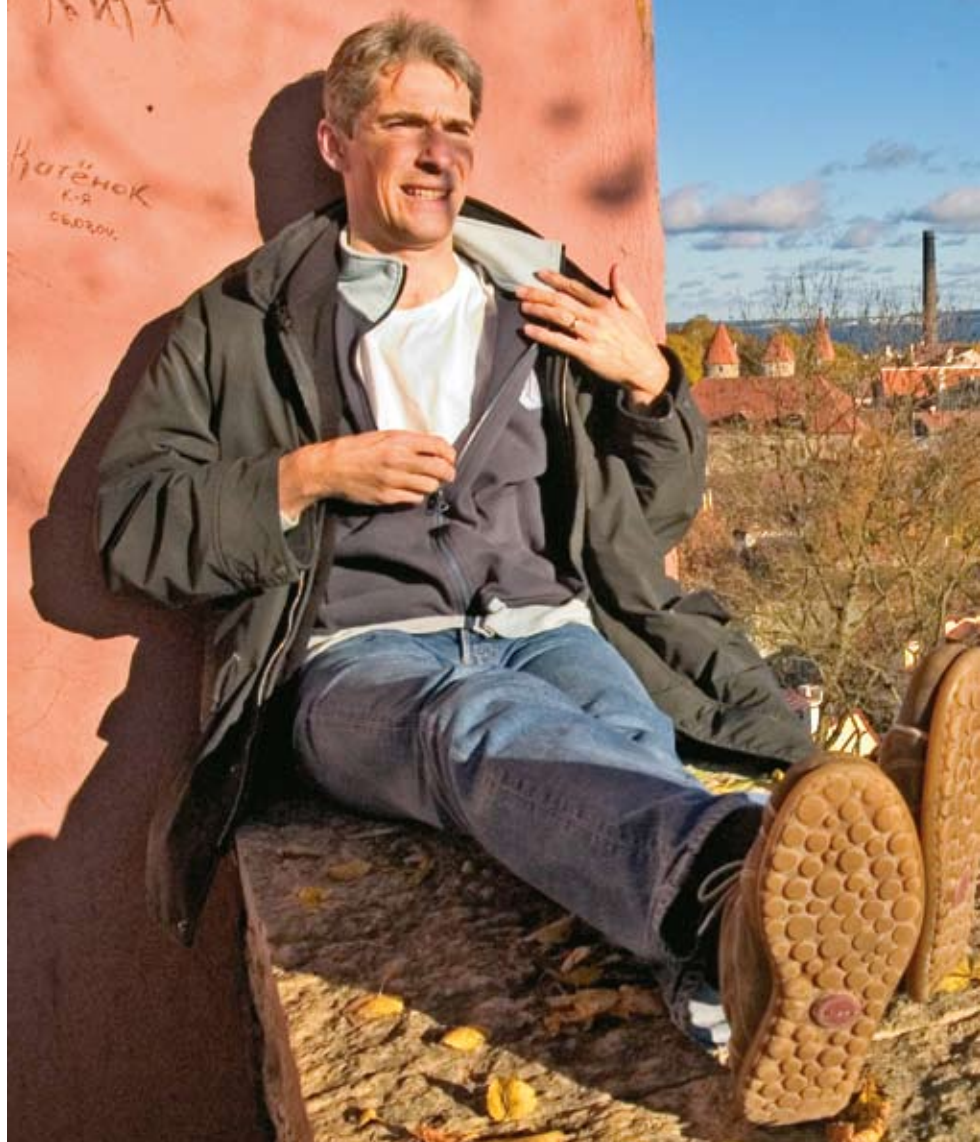
Loomulikult peab arvestama ka sellega, et kultuuripealinna-aasta ei ole ainult üks pikk turistidele suunatud folklooripidu, et mitte kõik ei taha käia nüüdismuusika kontsertidel, moodsat kunsti või hulle *performance*'e vaadata. Süvakultuuril peaks programmis olema tugev positsioon, kuid üritusi peab olema erinevatele sihtgruppidele – nii laiiale publikule, turistidele kui ka kohalikele inimestele, nii noortele kui ka vanadele. Ka linnaelanikes peab tekkima tunne ja ootusärevus, et tuleb midagi ilusat ja toredat, mitte üritus välismaalastele ja ametnikele. Kõige olulisem on tasakaalu leidmine.

Kas kultuuripealinnaks olemine kipub senise praktika kohaselt kujunema vaid lühikeseks tähelelennuks või on tegemist püsivama väärtusega?

Tulemus on iga kord erinev. Barcelona ja München said omal ajal olümpiamängudest hoogu ja jäidki maailmakaardile. Heaks näiteks on ka Šotimaa suurim linn Glasgow, mis on pärast 1990. aastal kultuuripealinnaks olemist tõesti suutnud oma rahvusvahelist profiili tõsta, kasvades stagneerunud mainega endisest tööstuskeskusest kaasaegseks ja atraktiivseks metropoliks. Ka Austria üliõpilaslinn Graz on Kesk-Euroopas läbi kultuuripealinna projekti nähtavaks saanud. Helsinki seevastu aga oli juba enne kultuuripealinnaks saamist nii tuntud, et midagi eriti ei muutunud.

Üks asi on rahvusvaheline tähelepanu, teine aga ürituse kohalik väärtus. On arusaadav, et kui arenev linn tahab turiste ligi tõmmata, siis tuleb ehitada. Glasgow's muudeti näiteks palju linna infrastruktuuri. Kui Tallinn suudaks 2011. aastaks valmis ehitada kauni rannapromenaadi ja linn tõepoolest hakkaks merele avanema, siis jääks kultuuripealinna-aasta ka kohalikele inimestele kauaks hea sõnaga meelde.

Millised on kultuuriaasta 2011 tähtsündmused?

“Tallinnasse ei tule sageli rahvusvahelisi suursündmusi, mistõttu võiks võtta eesmärgiks seekord üks suur asi hästi ära teha.”

Üldiselt on kõik suuremad Tallinna sündmused vähemalt hetkel programmi visioonis sees: koolinoorte laulu- ja tantsupidu, vanalinna päevad, Birgitta festival, PÖFF jne. Loomulikult lisandub hulgaliselt ka spetsiaalseid sündmusi ja uusi festivale. Tallinna tänane kultuuripilt on praegusel kujul suhteliselt noor, ent mitmed kultuuriüritused ja festivalid on juba üsna tuntud, ehkki Euroopa mastaabis väikesed, näiteks Jazzkaar. Tihti püütakse rütmi kaotanud ja nõ ämblikuvõrku matunud linnu täiesti uute projektide ja üritustega kultuuripealinnakaastaks värskendada. Tallinnal seda muret pole – meil on kultuuriprogrammi alused iga-aastaste toimivate ürituste kujul juba olemas. Tallinn 2011 eesmärk on aidata neil üritustel kasvada, et täita ühistusi, mis pole varem võimalikud ol-

nud. Ühesõnaga, et korraldajad ei peaks tavalise eelarvekitsikuse tõttu häid ideid teostamata jätma. Oleks kena, kui kohalikud loomeinimesed teeksid palju koostööd näiteks välislavastajate ja -muusikutega, kasutaksid Euroopa mõtet ära kunstilisel tasemel.

Tallinna ei tule sageli rahvusvahelisi suursündmusi, mistõttu võtame eesmärgiks üks suur asi hästi ära teha. Mõnikord on kultuuripealinna programm liialt suurte kompromisside peale üles ehitatud, kuna püütakse kõiki kaasata – tulemuseks on näiteks ühe tänavuse kultuuripealinna Liverpooli ülikirju kava.

Tallinn 2011 programmis proovime eklektilisuse vältimiseks tekitada temaatilised liinid, mille ümber ehitada ürituste kava ning millesse haarata ka juba toimuvad projektid. Oleme mõelnud, et ka programmi võiks jagada osadeks – nii tekib vahepeal puhkepaus. Loomulikult ei saa ühtegi sündmust ära keelata, aga suuremad sündmused peaksid käima ikka väikeste vahedega. Maist oktoobrini on Tallinn turistide täis, seega peab vaatama, kuhu ajastada suuremad üritused, et

“Ka linnaelanikes peab tekkima tunne ja ootusärevus, et tuleb midagi ilusat ja toredat, mitte üritus välismaalastele ja ametnikele. Kõige olulisem on tasakaalu leidmine.”

kõik inimesed linna ära mahuks. Suuremale rahvusvahelisele seltskonnale ei saagi väljaspool suve eriti midagi teha, seega massiüritused jäävadki pigem suveaega. Jaanuarist märtsini, kui turiste eriti pole, keskendumine rohkem kodupublikule.

Millal võib kultuuripealinna-aasta täpset programmi oodata?

Nii ulatuslikku rahvusvahelist üritust tuleb mitu aastat ette planeerida. Eeldan, et 2010. aasta oktoobris on valmis korralik programmivihik. Kui aga alles veebruaris 2011 tuleb keegi esile väga hea ja veel teostatava ideega, siis võtame sellegi kavva. Tallinn ja Turu on väikesed linnad ega tohi ennast kultuurisündmustega üle koormata, mingi paindlikkust tagav vabadus ja reserv peab programmis alati varuks olema.

Suuriürituste rahvusvahelise tutvustamisega peab alustama juba 2010. aasta algul. Plaanime küll vägevast kampaaniast, mis tekitaks juba iseenesest huvi kohale tulla, aga konkreetsed suursündmused peavad ka paigas olema, et kultuurituris-

mi turustajad saaksid Tallinna ja kogu Eestit välisriikides läbi nende tõmbenumbrite tutvustada.

Kuidas on projekt siiani edenenud ja mis on lähitulevikus kavas?

Loodud on sihtasutus Tallinn 2011. Esimene suur ideekonkurss on juba toimunud. Paljudele projektidele oleme juba tagasisidet andnud. Mõnede sobivust programmi veel analüüsime. Programmi peateemaad hakkavad vaikselt kuju võtma. Usun siiski, et üks ideekonkurss tuleb veel, kuna programmi kokkupaneuks on aega veel pisut rohkem kui kaks aastat.

Vajame korralikku tiimi, mitmed olulised tökohad on veel täitmata. 2011. aastal peaks kindlasti olema tööll ligi paarikümmend inimest praeguse viie asemel. Varsti alustab tööd loomenõukogu, mis otsustab alaprojektide rahastamise. Väga tähtis on välja töötada turunduskontseptsioon ning planeerida atraktiivne reklaamikampaania, mis on kultuuripealinna rahvusvahelise kordamineku üks võtmelementidest.

Peeter Jalakas
Von Krahl
Teatri juht

Tunnen Mikkot sellest ajast peale, kui ta esmakordselt Eestisse tuli ja kurvastasin koos paljude teistega, kui ta taas lahkuma pidi.

Tema pikka aega küpsenud otsus Eestisse naasta tähendas minu jaoks mitte ainult seda, et kultuuripealinna projekti juhivad parim võimalikest kandidaatidest, vaid ennekõike, et hea sõber ja mõttekaaslane on küberruumist kolunud taas käegakatsutavasse reaalsusse.

Hindan Mikkot ennekõike tema haruldase oskuse pärast väga erinevate inimestega produktiivselt suhelda ja ka kõige keerulisemates olukordades jääda iseendaks ning mitte kaotada huumorimeelt, reaalsusetaju ja elegantsi.

Kuidas on kultuuripealinna projekt muutnud sinu elu?

Viimased pool aastat on olnud omajagu keerulised – kümme päeva siin, siis jälle ookeani taga. Päevad olid pidevalt kohtumisi täis ning asjad kippusid ununema. Samal ajal pidin lõpetama oma töö Uruguays, elama perest kaugel, kolima ühest maailma nurgast teise ning tegelema bürokraatiaga. Näiteks muutma lepinguid kindlustusfirmadega ja muretsema koera dokumentide pärast. Nimelt ei tohi Uruguay seaduste järgi olla riigist lahkuv koer vanem kui kolm kuud. ELi seaduste järgi aga ei tohi riiki sisenev koer olla noorem kui kolm kuud. Õnneks tegeleb euroliit ka sellega, et loomad saaksid riikide vahel vabamalt liikuda.

See, et ma ei pea enam lahkuma ja saan süvenenult tegeleda ühe asjaga korraga mitu kuud järjest ning kasvõi hommikust õhtuni, on mulle rahuldustpakkuv. Tallinna muutmine Euroopa kultuuripealinnaks on suur väljakutse ja väljakutsed mulle meeldivad. Nüüd saan lõpuks ometi projektile täielikult pühenduda, olen seda kaua oodanud. **ek**

TEKST: KARL MARTIN SINIJÄRV

Dialoogist. Euroopas ja maailmas.

Kultuuridevahelise kahekõne teema imbub tänapäeva inimese meelepilti igast seitsmest otsast ja jätkuvalt kasvava intensiivsusega. Kusjuures termin võib tähendada enamvähem ükskõik mida, alates parema läbisäämise tekitamisest naaberrahvusest majanaabriga ning lõpetades religioonifilosoofiliste kontemplatsioonidega globaalses mastaabis, postmodernistliku paradigma narratiiv-diskursiivse dekonstruktsiooni kontekstis.

Pluss veel vabalt valitud arv asjassepuutuvaid ja -puutumatud võõrsõnu. Peen värk ühesõnaga.

Dia- ja digimüra matab sõnumi

Ühest küljest on igasuguse, ka inter- ja intrakultuurse mono-, dia- ja poliüloogi edendamise kehtivas ajas liigagi võimalikuks tehtud. Avad teletahvli, raadio, ajalehe ja arvuti ning kõik hakkab voogama. Dialobisejaid kuipalju, hääli massiliselt, sõnu parvede kaupa, samuti sõnelejaid. Ole ainult vapper ja võta vastu. Ning löö kaasa. Iseasi, kas kokkuvõttes midagi olulist kuuled ja kas keegi sindki kuulda võtab. Mõnikord näib, et sõnumite edastamine on olulisem kui see, et nad kohale jõuaksid. Massiivses maailmalaiuses müras on suuresti märgata südameilt ära ütlemise psühhoteraapilist toimet. Mida ei tasu iseenesest halvaks panna. Ideeetri olemasolu uskudes on ju esmaoluline, et hääd mõtted valmis mõeldaks ja eetrisse paisataks, küllap leidub ka neile sobilik teostegija. Ei jõua iga mõtet ise ellu viia ega peagi jõudma. Iseasi, et halbade mõtete puhul võib sinane idee-eeter ohtlik olla ning vähemasti uudismeediat jälgides näikse kuri mõte edukamalt

edenevat ja teoks saavat kui hää. Ning lihtlase lolluse vohamine aina paisuvas avalikus ruumis pole vist samuti kellelegi märkamata jäänud. Mis parata, nii on. Igatahes võimalusi dialoogideks jätkub küll ja veel.

Teiselt poolt on probleem ilmselgelt olemas. Kui poleks, siis vaevalt me sel teemal kõneleksime ja kirjutaksime. Vähemalt mitte nõnda ohtrasti. Inimene võib juba iseoma üksikisiku tasandil kogu selle kärarikka kirjusususe sees ootamatult üksinda jääda. Ning nõnda nagu elav ja mõtleval isend ei pruugi enam leida või osata luua adekvaatset kontakti lähimese-liigikaaslasega, nii kerivad ootamatud vaimlised barjäärid ka inimrühmade vahele. Jooksku need piirid siis riike, rahvusi või laiemaid kultuurivahesid pidi, nad on olemas ning tihtigi kohtades, kust neid veel hiljuti otsidagi ei osanuks. Võib pörkuda müüriaga, võib pühenduda peaga ta vastu jooksmisele, ent võib ka kaduda uttu, vajuda sohu ku-

sagil hämarate rajamaade võõrastavas videvikus.

Kirjasõna setitab hääd ideed

Milles asi? Miks me siis üks- ja teineteisega enam kõneldud ei saa? Kas kunagi oleme saanud? Kas peaksimegi? Tundub, et asi teeb meile muret ja midagi on mäda. Kuid mis nimelt ja mis ajast? Või on tegemist ühega pagana paljudest pseudoprobleemidest, halvava hajamõttega heaoluühiskonnas? Nagu öeldud,

on teema lootusetult lai ning dialoog võib ulatuda võsaväitsaga naabersuguharu (des)integreerivatest südaaafriklastest kuni üleanalüüseeri-

misest hullunud kabinetiteoreetikute ja projektmaakriteni. Heaks ei saa pidada kumbagi äärmust.

Elu on näidanud, et abi on raamatute lugemisest. Raamatu mõttekaks läbimiseks tuleb võtta rahulikku aega. Ei piisa ka üksnes tähtede tundmisest ja elementaarse kirjaoskuse olemasolust. Raamat

“Mõte per raamat per kodanik suhtes on Eesti väga kõva maa ning pole patt seda teistelegi teada anda.”

eeldab kaasamõtlemit ja kujutlusvõimet ning vähemalt teatavat süvenemist. Ka ei ole raamatule võimalik kohe lambist vastata, paisata esimest pähe karanud mõtet ilmarahvale imestamiseks – millist võimalust virtuaalne keskkond lahkesti pakub ja mida ka kui mitte just kurjasti, siis kindlasti lollisti ära kasutatakse. Raamatu lugemise käigus edeneb mõte oma soodu ning loetu arutamine heas seltskonnas toobi õlle juures laseb ideedel settida. Kui küberkirjutajad ei loe kümneniigi enne esmaseisukoha edastamist tundmatusse, siis raamatulugeja loeb ehk raamatu enne lõpuni. Ning katsetab oma mõttealgeid enne nende kirjapanekut sõprade peal. Heal juhul tekib tulemus, veel paremal juhul see tulemus pannakse kirja, toimetatakse, kirjastatakse, ostetakse ära ja loetakse läbi. Kulunud aeg aga peegeldub tihtigi saaduse kvaliteedis. Nii nagu kiirtoit on harukorral pruugitav hädaabivahend elutegevuse alalhoiduks orgaanilise aine väikese kasuteguriga lagundamise läbi organismis ning gurmee ja korralik kodutoit normaalne lähenemine, nõnda on blogimine hädapärast aktsepteeritav mõttevahend, raamat aga tõestatult toimiv optimaal.

Tõlkeramat on kultuuri saadik

Korralike mõtetihedate raamatute tootmisega saavad eesti kirjanikud üllatavalt hästi hakkama. Mõte per raamat per kodanik suhtes on Eesti väga kõva maa ning pole patt seda teistelegi teada anda. Panetunud pinna all on huvi olemas ning huvi objektideni tuleb juhatada võimalike lugejaid kodu- ja välismaal. Minevasügisene Göteborgi raamatumess oli heaks näiteks sellest, kuidas väikest, ent mitmekülgset kirjandust võõras keeles

serveerida. Õnnestub küll, kultuurid kõnelevad rõõmuga, kui anda ainet, anda ettekääne. Muidugi on igasuguse kultuuridevahelise kõne eelduseks kultuuri ja kultuursuse olemasolu. Kultuurne inimene saab teise kultuurse inimesega kergesti kontakti, olgu nende emakeel milline tahes. Ka mittekultuursetel inimestel – sõltumata emakeelest – pole kakkuseks kaua vaja põhjust otsida. Põhjuse leiab alati, nagu ütles aastatetagune viinareklaam. Viina on muumalasele muidugi märksa kergem müüa kui raamatut, viin ei vaja tõlget, aga on kange. Meie asi, kes me endid kangesti dialoogiateiks peame, on korjata kokku oma paremad ja paremini vormistatud mõtted ning nad ära tõlkida. Ja õiges kohas õigesti serveerida. Mis siis, et maailma kõige levinumaks keeleks on “bäd inglise”, see ei tähenda, et kõige levinumad mõtted peaksid samaväärsed olema. Unustaks need riigipiirid ära, tegelikud piirid kulgevad mujalt ja muutuvad lepinguväliselt, teistsuguste sõdade käigus. Rahvuriike pole ju tegelikult olemas, riigid sisaldavad alati palju rahvusi ning ajaloo edukamates riikides on rahvusi alati palju olnud. Kapseldumine loob kakluseeldusi, aga kes kakelda soovib, kakleb kas või naaberküla või naabertäna omadega, agressiivne identiteet võib end siduda ka särgivärviga, tema ei küsi.

Nii et mõelgem vähem sellest, kuidas rääkida ja lihtsalt rääkigem. Enne lugemist raamatuid, siis kõnelgem neist õhtuse õlle juures. Vajadusel kutsugem vestluspartner külla või sõitkem ise kohale, ärgem olgem kitsi ka õlut välja tegema, kui tarvis. Ja juttu jätkub kauemaks. Kogu armastus. **ek**

Kultuuridialoog Göteborgi raamatumessil 2007: Eesti boks...

...ning kirjanikud Doris Kareva...

...Karl Martin Sinijärvi, Jürgen Rooste...

...Jan Kaus...

...Eeva Park...

...ja Asko Künnap.

Energeetika – tehnoloogia või diplomaatia?

TEKST: KERSTI KALJULAID,
EUROOPA KONTROLLKOJA LIIGE

21. sajandi esimesel poolel on energieetika Euroopa jaoks üha suureneva tähtsusega geopoliitiline küsimus.

Kui Euroopa Komisjonis liikmesriikide esindajate vahel 2004. aastal port-felle jagati, siis kisklesid lätlased alles isekeskis. Selle rabelemise tulemusena jäi neile pihku töötas, mida üldiselt peeti ebamugavaks ja mitte eriti suurte pealkirjadega teemaks. Aga on vanajumal siis ikkagi lätlane või lihtsalt keskkonnaküsimuste pärast mures, igatahes on tema lasknud hr Andris Piebalgsil oluliste sündmuste keskele sattuda. Niipalju siis vedamisest poliitikas.

Esiteks tõi Euroopa Liidu laienemine ühendusse palju riike, kellel ei ole primaarenergia allikaid ja kelle impordikanalid algavad valdavalt Venemaalt. Teiseks on energiatarbimine Euroopas kasvanud ja nii on kodumaardlatest või sõbralikest piirkondadest saadaoleva kütuse osakaal langenud. Kolmandaks on kütuse hinnad püsivad kaua kõrgel, mis võib tähendada, et kütuste kättesaamiseks vajalikud investeeringud ongi juba kasvanud.

Alati võib vaielda, kas maakera üldse soojeneb inimesepoolse CO₂ emiteerimi-

se tulemusena. Sama segane on ka see, millal nafta ikkagi otsa lõpeb – prognoos on tihedasti seotud hinnaga ja nii toob hinnatõus esialgu kaevandatavaid naftavarusid pigem juurde. Alternatiivenergiat kui nähtust võib Euroopa kontekstis aga vabalt tõlgendada ka kui alternatiivi Vene energiale – suures osas on mõisted kattuvad. Niisiis on Euroopal naftasõltuvuse alandamiseks oluline poliitiline argument ja keskkonnaargumentide tõendamisele ei pea üldse aega raiskama.

Järgmine küsimus on, et kumma otsaga tegeleda – kas püüda vastata tarbijate ootustele või neid ootusi muuta. Kas tuleb otsida puhast energiat või tuleb energiatarbimist piirata? Euroopas on minud praegu selliste ettepanekute teed,

20/20/20 aastaks 2020

Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso esitles tänavu jaanuaris radikaalset tegevusplaani ELi kliima- ja energiapoliitika uuendamiseks. Komisjoni algatuses püstitati kolm kesket eesmärki:

- ◆ 2013. aastast määratakse kasvuhoonegaaside üldine piirmäär kogu ELile; kasvuhoonegaaside emissiooni peab 2020. aastaks vähendama 20%
- ◆ 2020. aastaks tuleb suurendada taastuvenergia kasutamise osakaalu ja energiatõhusust 20% (sh Eesti taastuvenergia osa tõsta 18 protsendilt 25 protsendile)
- ◆ 2020. aastaks tuleb vähendada ELi heitkoguseid 20% (või rahvusvahelise kokkuleppe saavutamise korral 30%)

mis piiravad tarbimist. Saastekvootide järsk vähendamine uuel jaotusperioodil peaks tootva sektori ümber korraldama nii, et saastav tootmine lõpeks (loe: koliks väljapoole Euroopa Liitu). Enne jõule pani Euroopa Komisjon lauale ettepaneku piirata uute sõidukite emiteeritava saaste kogust, mis praegu kasutatava tehnoloogia ja lühikese etteteatamise perioodi juures (aastaks 2012 peaks nõue olema juurutatud), tähendab peamiselt pisemate mootorite paigaldamist.

Piirangud näitavad tegelikult, et võimalike alternatiivide koha pealt valitseb ideedepuudus. Muidugi seni, kuni häid alternatiive võtta pole, peabki rakendama kõiki võtteid energia kokkuhoiduks. Nii algabki Eesti Euroopa Liidu poliitika (aastateks 2007–2011) kliima- ja energeetikapeatükk väitega, et Eesti toetab energiasäästu tagavaid algatusi. Sinna juurde oleks veel oluline lisada, et rohe-meetmed peaksid olema tõelised – asendustegevused on Euroopas üha populaarsemad. (Autode mootorimahu piiramine ilma ühistranspordile mugavuseeliste loomiseta on iseenesest üks väga hea rohepeetud mõtlemisviisi näide.)

Paraku on Eesti ka see riik, kelle jaoks alternatiivenergia geopoliitiline ja

loodushoiuline tähendus erinevad enam kui teistel. Sest meil on põlevkivi. Sellel erisusel on konkreetne väljund – meie kohtuasi Euroopa Komisjoni vastu uue saastekvootide jaotuskava asjus. Kuuldavasti oli meile saastekvootide määramisel tehtud alusarvestustes vigu, aga peamine probleem on ikkagi põhimõtteline. Põlevkivi on meile samasugune (energia)sõltumatu tagatis kui prantslastele tuumaenergia. Muidugi lähtutakse normatiivide määramisel sageli sellest, mis suurematele liikmesriikidele tehtav tundub. Näiteks moodustavad tuulikud Saksamaa elektritootmisvõimsusest 28%, Hispaanias 16%. Meil on see näitaja väiksem, sest me ei taha reguleerimisvõimsusteks välja ehitada kallil ja vaenulikul gaasil põhinevaid seadmeid olukorras, kus meil on olemas põlevkivienergia. Julgeolek ennekõike, nii siis on põlevkivi jätkuv kasutamine elektrenergia või muude kütuste valmistamiseks Euroopa Liidu energiakok-

Alternatiivenergiat kui nähtust võib Euroopa kontekstis vabalt tõlgendada kui alternatiivi Vene energiale.

kulepete raames samuti üks arusaadav eesmärk, mille Eesti Euroopa Liidu poliitikast üles leiab.

Paljude lääne-eurooplaste ökoloogilist jalajälge pisendab oluliselt tuumaenergia kasutamine. Järelikult ei peaks ka meie seda energialiiki oma portfelligi tõrjuma. Tegemist on ainsa teadaoleva

suuri ja stabiilseid tootmisvõimsusi pakkuva CO₂-vaba alternatiiviga. Tuumaenergia maaletoomiseks ei pea tingimata tuumajaama rajama, saaksime seda vaba energiaturu tingimustes osta ka Lääne-Euroopast, aga

selleks peame diplomaatiliste kanalite kaudu edendama Balti riikide ja Lääne-Euroopa energiaühenduste projekte – mis on samuti üks meie Euroopa Liidu poliitikast leitavaid ideid.

Seega on meie energia(julgeoleku) probleemid seni, kuni tehnoloogilisi alternatiive napib, peamiselt diplomaatilised küsimused, mis tuleks lahendada pigem Euroopa Liidu abil kui tema energia- programmide kiuste.

EH

Teekond teise maailma – filmiõhtud Euroopa Liidu majas

TEKST: TIINA KORHONEN

Veidi üle aasta tegutsenud Euroopa Liidu maja on tee paljude jaoks juba tuttav. Kõikvõimalike infomaterjalide otsijate ja seminariküllastajate kõrval on Laikmaa tänav 15 asuv infokeskus tuttavaks saanud ka filmihuvilistele.

Kolmandat hooaega järjest saavad asjahuvilised tänavu kevadel kord nädalas neljapäeviti kvaliteetseid ja auhindadega pärjatud Euroopa filme vaadata. Koostöös Eestis paiknevate saatkondadega korra nädalas kinosaaliks muutuvas Euroopa Liidu maja konverentsisaalis algavad seansid kell kuus õhtul. Soovides aga kii-

resti populaarseks saanud üritusel endale ka istekoht leida, tuleks kohale tulla veidi varem.

Filmiõhtutele kogunejate hulgas on alati nii noori kui ka vanu ning pakutava filmivalikuga on publik siiani rahule jäänud. Tõsi küll, eri riikides ja keeltes valminud filmide subtiitrid on paraku vaid inglise keeles. Euroopa Liidu maja filmiõhtutele on teretulnud kõik, kel olemas huvi euroopaliku kinematograafia vastu.

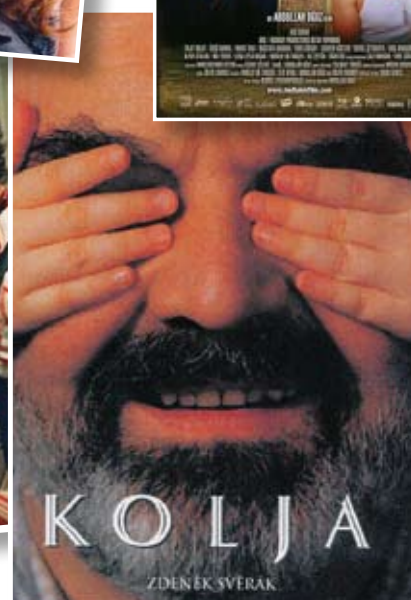
Kõik selle kevade filmid on pärjatud vähemalt ühe rahvusvaheliselt tunnusta-

tud auhinnaga ning nende režissööre ja näitlejaid on kiidetud ka väljaspool koduriigi piire. Tuttavad nimed peaksid olema näiteks Briti TV-draama suurkujud Stephen Poljakoff ja Stephen Frears.

Pilguheit teistesse kultuuridesse

Filme vaadates on kasulik mõelda ka iga maa kultuuritaustale ja ajaloolle. Sloveenia ja Makedoonia on olnud osa endisest sotsialistlikust Jugoslaaviast, esimene on nüüdseks saavutanud iseseisvuse ning Makedoonia seisab Euroopa Liidu ukselävel. Türgi tulevik Euroopa Liidu liikmena on veel kaugete mägede taga. Probleemina võib tõstatada küsimus, kas Euroopa mõju Türgi traditsioonilisele kultuurile on hea või halb. Vastuseid taolistele eksistentsialistlikele küsimustele otsitakse tihti Türgi kinokunstis, muu hulgas ka filmis “Mutluluk”, mis kevadeses

filmikavas. Film põhineb Abdullah Oguzi samanimelisel novellil.

Filmis “**Ruševine**” kerkib üles mitmeid eksistentsialistlikke küsimusi vabaduse võimalikkuse ja selle oskusliku kasutamise, näilisuse ja reaalsuse kohta. Film räägib karismaatilisest teatrilavastajast ning kirjanikust Hermannist, kes valmistab parajasti ette uut näidendit, mida suurel teatrifestivalil esitada. Selgub, et Hermann pole kaastöötajaid valinud juhuslikult ning ka tema näidendi tekst osutub osavaks manipulatsiooniks. Seega peaks süžee vaatajad kindlalt oma haardesse võtma ning nihelemissoovi ei tohiks toolil tekkida.

Austria filmi “**Kõne Hedy Lamarrile**” (“*Calling Hedy Lamarr*”) peategelaseks on nimikangelane ise – 20. sajandi esimese poole üks suurimaid ja kaunimaid tähti Hollywoodi unistuste vabrikus. Film uurib jälgi, mida on jätnud endast maailma kauneim leiutaja ning teeb seda tänapäeval tekkinud müüte, legende ning tõestisündinud fakte kombineerides.

Suurbritannia “**Kuninganna**” (“*The Queen*”) illustreerib tabavalt olukorda, mil asjad pole päris nii, nagu need näivad. Filmi olustik on inspireeritud printsess Diana traagilisele surmale järgnenud sündmustest ajal, mil kuninganna Elizabeth II leinajaist külmalt eemale tõmbus. Sünaposis pole ehk kuigi muljetavaldav, kuid see eest kirjeldab film vahetult Briti ühiskonda selle sügavale juurdunud arusaamade kaudu. Kuningannat mängiv Helen Mirren võitis 2007. aastal rolli eest ka parima naispeaosatäitja Oscari.

Kui varem õppisid paljud Poola režissöörid Moskvast, siis nüüd võrsub uus kineastide põlvkond Briti saartel ja Ameerika Ühendriikides. “**Edi**” on Leedsi ülikooli kasvandiku Pjotr Trzaskalski meistritöö, mis lõhub stereotüüpe asotsiaalsusest. Film räägib mehest, kes tegelikult ei ole vaid karikatuur ning kelletaolisi eksisteerib reaalsuses meist igaihe ümber. Ta on inimene, kellel on oma põhimõtted elu, inimeste, sõprade, vaenlaste ja ka iseenda kohta.

Ungarlaste “**Lora**” pakub külastajatele unistusi ja armastust. Süžeeks on lugu naisest, kes kaotas kõik, mis tal oli. Dramaatilises vormis räägib film armastusest, inimsuhetest, valust, pettumisest ja petmisest. Peategelane on edukas ja kaunis noor naine, kes hoolimata kõigest säilitab siiski lootuse ning kellega vaatajal on kindlasti lihtne samastuda.

Suurbritannia film “**Gideoni tütar**” (“*Gideon’s daughter*”) räägib PR-gurust, kes tänu halvasti seatud prioriteetidele on jäänud ilma nii vähki surnud naisest kui ka isas pettunud tütrest. Elu aitab tal uues valguses näha ja rööpasse seada kohtumine sarnaste probleemide käes vaeleva naisterahvaga.

“**Kolja**” tõestab Tšehhi kõige paremate klassikaliste filmitraditsioonide vaimus armastuse jõudu. Tegevus toimub kommunistide poolt hõivatud Tšehhoslovakkias, kus poissmehest peategelane satub elu ühte suurimasse seiklusesse. Abielu venelannaga on fiktiivne ja peaks aitama naise läände kallima juurde. Segastel asjaoludel peab naine oma 5-aastase poja Kolja maha jätma. Mehe ja poisi vahel tekki kiindumus on ehk juba etteaimatav, kuid olustik, kommunistliku diktaatori üldise vihkamise ja kahtlustamise õhkkond muudab selle eriliseks. **ek**

Filmikava

14. veebruar

“**ÖNNISTUS**” (“*Mutluluk*”), Türgi 2007. Režissöör: Abdullah Oguz

21. veebruar

“**PAHUPIDI PÖÖRATUD**” (“*Upside down*”), Makedoonia 2007. Režissöör: Igor Ivanov Izy

28. veebruar

“**EDI**”, Poola 2002. Režissöör: Pjotr Trzaskalski

6. märts

“**KÕNE HEDY LAMARRILE**” (“*Calling Hedy Lamarr*”), Austria 2004. Režissöör: Georg Misch

13. märts

“**GIDEONI TÜTAR**” (“*Gideon’s Daughter*”), UK 2005. Režissöör: Stephen Poljakoff

19. märts

“**ME KÕIK OLEME KRISTUSED**” (“*We’re all Christs*”), Poola 2006. Režissöör: Marek Koterski

27. märts

“**KOLJA**”, Tšehhi 1996. Režissöör: Jan Sverák

3. aprill

“**LORA**”, Ungari 2007. Režissöör: Gábor Herendi

10. aprill

“**BEYNELMILEL**”, Türgi 2006. Režissöörid: Muharrem Gulmez, Sirri Sureyya Onder

17. aprill

“**KUNINGANNA**” (“*The Queen*”), UK, 2006. Režissöör: Stephen Frears

24. aprill

“**VAREMED**” (“*Ruševine*”), Sloveenia 2003. Režissöör: Janez Burger

15. mai

“**KUS ON FIRUZE?**” (“*Neredesin Firuze*”), Türgi 2004. Režissöör: Ezel Akay

22. mai

“**POMMIPLAHVATUSED**” (“*Louder than Bombs*”), Poola 2002. Režissöör: Przemyslaw Wojcieszek

SCHENGEN

korduma kippuvad küsimused ühise viisaruumi kohta

Mida üldse tähendab Schengeni ala?

Algas kõik pea veerandsada aastat tagasi, kui viis Lääne-Euroopa riiki 14. juunil 1985 Luksemburgis Remichi kantonis Schengeni vallas asuvas Schengeni asulas samanimelise lepingu sõlmisid. Riikide ühiste pingutuste viljaks oli kokkuleppe loobuda omavahelisest piirikontrollist. Ettevõtmise osalised olid Belgia, Holland, Luksemburg, Prantsusmaa ja Saksamaa. Schengeni konventsioon võeti vastu 1990. aastal. Sealt edasi hakkas leppega riburada ühinema ka teisi Euroopa Liidu liikmesriike. Praeguseks on Schengeni nõuded täies ulatuses rakendanud 24 riiki. EL-i kuuluvatest riikidest ei ole Schengeni õigusruumiga liitunud Iirimaa ja Suurbritannia.

Lisaks inimestele vaba liikumise õiguse tagamisele on Schengeni oluline eesmärk ka kõigi turvalisuse suurendamine. Piirikontrolli kadumine sisepiiridel, ühtne viisapoliitika, riikidevaheline koostöö politsei, piirivalve ja migratsiooni valdkondades – kõik see aitab pikemas perspektiivis võidelda piiriülese rahvusvahelise kuritegevusega.

Kas Eesti on osa Schengeni viisaruumist?

Kuigi Eesti ühines Schengeni alaga eelmise aasta detsembri lõpus ning sellega seoses kaotati piirikontroll maismaa- ja merepiiril 21. detsembril 2007, kaotatakse piirikontroll õhupiiril alles 30. märtsil 2008. Pärast seda on Eesti tõesti Schengeni viisaruumi täieõiguslik osa.

Mis on Schengeni viisa?

Schengeni viisa on dokument, mis peab olema Schengeni-väliste riikide kodanikel, et nad saaksid reisida Schengeni riikides. Ükskõik millise Schengeni riiki

gi väljastatud viisa kehtib kõigis Schengeni riikides ning annab õiguse seal viibida kokku kolm kuud. Viisa maksab kolmandate riikide kodanikele 936 krooni.

Kas dokumente pole siis piiriületuseks enam vajagi?

Kuigi passi näitama ei pea maismaapiiri ületades juba praegu ja lennujaamas alates märtsi lõpust, peab isikut tõendav dokument reisijal siiski alati kaasas olema.

Schengeni alale sisenemise ühised reeglid

- EL-i liikmesriikide kodanikud peavad Schengeni alale sisenedes esitama kehtiva passi või isikutunnistuse.
- Schengenisse mittekuuluvate riikide kodanikud peavad piiriametniku palvel esitama lisaks reisidokumentidele ka dokumendid, mis tõendavad reisi eesmärki; samuti on piiriametnikul õigus paluda reisiks vajalike rahaliste vahendite olemasolu tõendamist.

Schengenisse mittekuuluvate riikide kodanike viibimine Schengeni alal

- Need, kes ei vaja riiki sisenemiseks viisat, võivad seal viibida kuni 90 päeva poole aasta jooksul alates esimesest Schengeni alale sisenemisest
- Need, kes vajavad viisat, võivad sihtriigis viibida viisa alusel samuti kuni 90 päeva poole aasta jooksul alates esimesest Schengeni alale sisenemisest. [eh](#)

TEKST: KERTTU KONGAS

Konkursivõit viis Eesti koolitüdruku Rwandasse

Euroopa Koolivõrgu ja Euroopa Komisjoni poolt eelmisel aastal korraldatud konkursi “Arenu noortepreemia” võitjatiitel tähendas Viljandi C. R. Jakobsoni Gümnaasiumi õpilasele **Gerly Nugisele** ja tema ajalooõpetajale **Ülle Luisule**, et 2007. aasta aprillikuus tuli kotte pakkima hakata sõitmaks viiepäevasele auhinnareisile Rwandasse.

Julge mõelda teisiti

Gerly kuulis põneva konkursi kohta oma ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Ülle Luisu käest. “Idee, mille esitasin, tuli juba esitatud töid vaadates. Need tundusid küllaltki igavad ja ühetaolised ega eristunud üksteisest kuidagi. Usun, et võitsin suuresti, kuna minu töö oli mõttest teostuseni täiesti teistsugune. Mis mõtet on probleemist rääkida, kui ei teadvustata, et see tegelikult ka olemas on,” mõtiskles tüdruk.

Ülle Luisu sõnul pakub õpetajana Euroopa Koolivõrgu projektides osalemine väga põnevaid kogemusi. “Huvitav on kogu protsess, alustuseks koos õpilastega teemaga tutvumine kui ka rahvusvaheliste kontaktide loomise võimalus. Ka Rwandas kohal olnud Euroopa Komisjoni liige Louis Michel pani õpilastele südamele just kohalikega loodud kontaktide hoidmist.”

Kohapeal külastati mitmeid Euroopa Liidu arenguprojekte, et näha, kuidas neid reaalselt ellu viiakse. Ka Rwanda president Paul Kagame kutsus projektis osalejad külla. Sündmus rabis isegi ko-

halikke, sest presidendil pole tavaliselt väga kombeks suhelda isegi pressiga. Elamusi pakkusid nii Aafrika ühiskond, poliitika kui ka loodus. “Loodetud gorillade ja elevantide asemel pidime aga leppima kitsede, lehmade ja kolme vilksamisi nähtud koeraga,” naeris Gerly juba ammu tuttavate loomade nägemist.

Õppida on kohalikest palju

Rwanda igapäevane elukorraldus avaldas tüdrukule tugevat mõju ning pani ümber mõtlema ka lääneliku tegevuse eesmärgipärasuses. “Kraave ja jõgesid ei ahendata Rwandas nagu meil buldooseriiga, vaid käsitsi, et tagada töö ja sissetulek võimalikult paljudele inimestele. Nii toidab ühe jõe madalamaks muutmine Kigalis juba pikka aega ära tuhanded inimesed, selle asemel et pakkuda nädalaks tööd paarile buldooserile.” Tüdruku sõnul puudub seal Euroopale omane mentaliteet teha kõik valmis võimalikult kiiresti, tuues suurt tulu vaid üksikutele.

Eelkõige avas reis Gerly silmad selles osas, mille üle ta ise pahatihti põhjendamatult virisenud on. “Räägime kogu aeg

Vastutustundlik arenguprojekt viib nutikaimad noored taas Aafrikasse

Euroopa Koolivõrk ja Euroopa Komisjon korraldavad juba teist aastat konkursi “Arenu Noortepreemia. Fookuses on Aafrika”.

Sel korral on teemaks keskkond ja arenguriigid, osalema oodatakse kooliõpilasi vanuses 16–18 aastat. Kaasalõõmiseks tuleb esitada omapoolne nägemus keskkonnamuutuste mõjust arenguriikidele. Aega selleks on kuni 31. märtsini, kuid posti peaks töö panema siiski 2–3 nädalat varem, et see õigeks ajaks kindlasti kohale jõuaks. Võistlustöö koosneb kahest osast: lühikesest sõnumist ja kunstitööst (plakat või multimeediatöö). Fookuses on sel korral Aafrika säästev areng ning lisaks kolm teemat, mille seast valida vastavalt eelistusele, kas “kliimamuutused”, “vesi ja areng” või “säästev turism”. Võimalik on omavahel kombineerida ka kõiki kolme. Reeglite ja täiendava info kohta loe kindlasti lisaks veebilehelt http://www.dyp2007.org/www/et/pub/dyp2007/rules/join_us.htm.

asjadest, mida meil ei ole ning tegelikult pole nende järele ka vajadust.

Kui midagi minus muutus, siis kindlasti see, kuidas ma suhtun kõigesse enda ümber – enam ei ole iga uus ese elulise tähtsusega, vaid jääb ikkagi vaid asjaks, enamasti selliseks, mille ostmise asemel saanuks Rwandas paar peret pikka aega ära toita.” Igal juhul soovib Gerly kõigil huvilistel konkursist osa võtta, sest kaotada ei ole siin midagi. Vaid võita! **ek**

Üsna tüüpiline elumaja.

Mitte kõik inimesed ei ole näinud iseenda digitaalset salvestust.

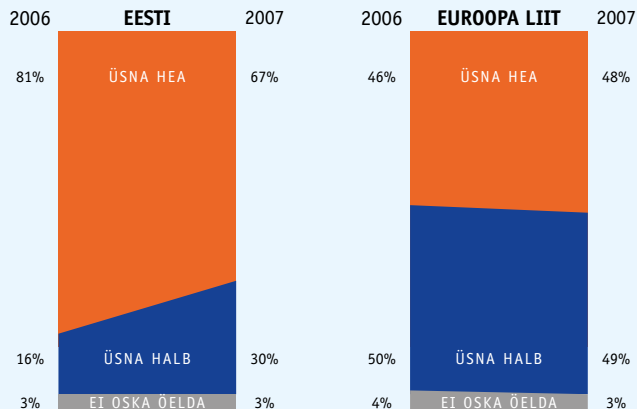

Jõealda laugemaks ehitamine.

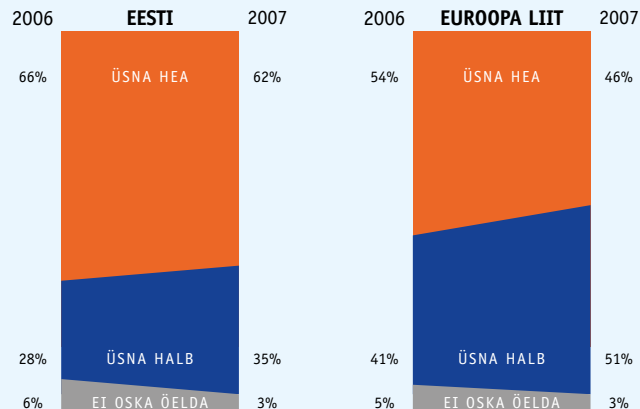
Eesti kodanike hinnang erinevatele eluvaldkondadele Eestis

Eurobaromeeter, sügis 2006 – sügis 2007

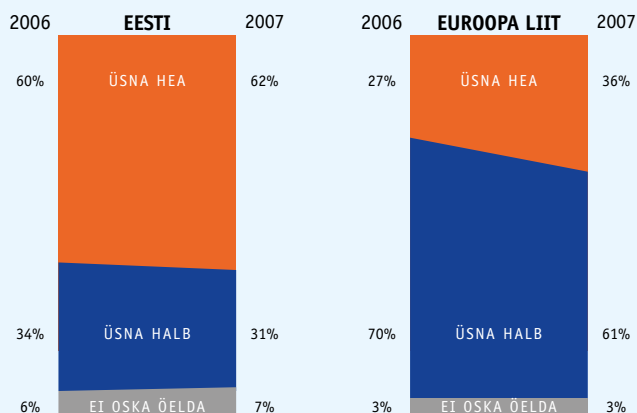
Majanduslik olukord riigis

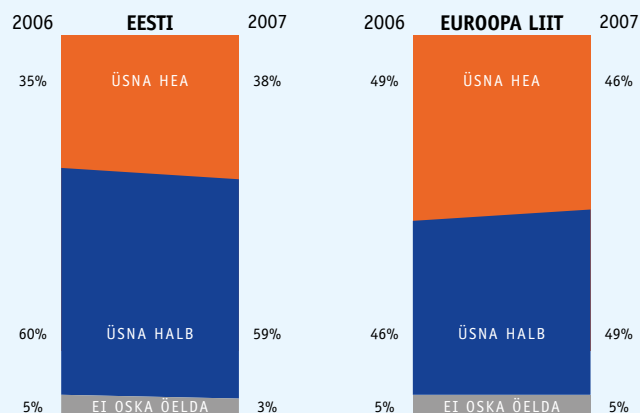
Keskkonna olukord riigis

Tööhõive olukord riigis

Sotsiaalse heaolu olukord riigis

Postita oma arvamus

Millistel teemadel sooviksite edaspidi Eurokratist lugeda?

.....

.....

.....

.....

Soovin tellida Eurokrati tasuta koju.

Nimi

Aadress

.....

